

Korruption

- tagande och givande av muta,
välfärdsbrottslighet, otillåten påverkan, jäv m.m.

Regiondirektör dolde bjudmiddag med Vårdinnovation

Sjukvård Regiondirektör Alf Jönsson krävde öppenhet i utredningen kring Vårdinnovation. Men berättade själv inte för utredarna om bjudmiddagen med bolagets vd. Det framkom när notan hittades av SVT:s reportrar.

9 november 2021, 13:58

Datajätten skänker miljoner till kommuner: "Risk att förtroendet minskar"

Näringsliv Microsoft har skänkt totalt 10 miljoner kronor till projekt i kommuner där företaget etablerat datacenter. Tveksamt om det är lämpligt, enligt experter.

20 september 2021, 12:24

En av tre tror att upphandlingar är riggade

Upphandling Nästan var tredje svensk tror att företag använder mutor eller personliga kontakter för att vinna upphandlingar. Och det är fler än tidigare som tror att korruptionen ökat, enligt en ny rapport.

15 juni 2021, 11:26

Vårdexpressen: Fängelse och miljonskadestånd för tjänstemän i muthärva

Upphandling Tre av de åtalade i mutskandalen kring Vårdexpressen döms till fängelsestraff och ska betala skadestånd på 27 miljoner kronor till Region Skåne och Västra Götalandsregionen.

...

28 maj 2021, 11:49

Kommunalråd avgick för mutbrott – nu döms han

Kommunpolitik Kommunalrådet lät sig bjudas på en resa till Skottland. Nu döms han till dagsböter.

5 maj 2021, 10:25

En rättssäker svensk offentlig sektor – *några rättsliga ramar*

- Legalitetsprincipen (1:1 RF) - Den offentliga makten utövas under lagarna
- Objektivitetsprincipen (1:9 RF) - Förvaltningsmyndigheter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet
- Offentlighetsprincipen (TF)
- Likställighetsprincipen (2:2 KL (1:9 RF))
- Straffrätten, brottsbalken (10 kap. BrB, bl.a. mutbrott)

Den goda förvaltningsmyndigheten

5 § Förvaltningslagen

Krav på stöd i rättsordningen.

Myndigheten ska agera **sakligt och opartiskt.**

Myndighetens åtgärder ska vara rimliga i förhållande till de olägenheter som uppstår för den enskilde

Proportionalitetsprincip

Behövlig förutsättning

”Tone at the top” är avgörande. Ledningen har det yttersta ansvaret att förebygga korruption. Föregå med gott exempel

Jämför 6 kap. 6 § kommunallagen om nämndernas ansvar ”...se till att...” verksamheten bedrivs i enlighet med lag och fullmäktiges mål och riktlinjer, tillräcklig intern kontroll samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt

=> nämndansvar såsom ansvarig förvaltningsmyndighet

Korruption

- Generell innebörd - ***att utnyttja sin offentliga ställning för att uppnå otilbörlig fördel för egen eller annans vinning.*** (Baserat på Transparency Internationals svenska definition)
- Muta (tagande och givande) = huvudgärning
 - Korruptionsanknutna gärningar, ex:
 - Trolöshet mot huvudman
 - Handel med inflytande
 - Vårdslös finansiering av mutbrott
 - Jäv (nepotism - vänskapskorruption och svågerpolitik)
- Välfärdsbrottslighet
- Otillåten påverkan

Jäv

– en fortsättning på legalitets- och objektivitetsprinciperna

Jäv för förtroendevalda - urval

1. Anhörig- eller närståendejäv (part i ärendet)
2. ...
5. Delikatessjäv

Följder av jäv

Man får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet eller beslutsfattandet.

Eget ansvar för sina jävsförhållanden

Om jäv - beslutet kan överklagas genom laglighetsprövning. Beslutet upphävs och nytt beslut behöver fattas. Gör om gör rätt.

Muta - Huvudgärningen

- Mutbrott:

- tar emot,
- godtar ett löfte om eller
- begär

Tagande av
muta

-
- Ger,
 - utlovar eller
 - erbjuder

Givande av
muta

...otillbörlig förmån av något slag. (materiella, immateriella och dolda förmåner)

Vad kännetecknar en godtagbar, inte otillbörlig, förmån?

Tre rekvisit:

- Öppet
- Måttfullt och
- Inte beteendepåverkande (typiskt sett)

Förtroendeskada => försiktighetsprincip

- Rättsligt svårbedömt område
- **Förtroendeskada och legitimitetsproblem uppstår långt före mutbrott kan styrkas**

Otillbörligt

Tillbörligt

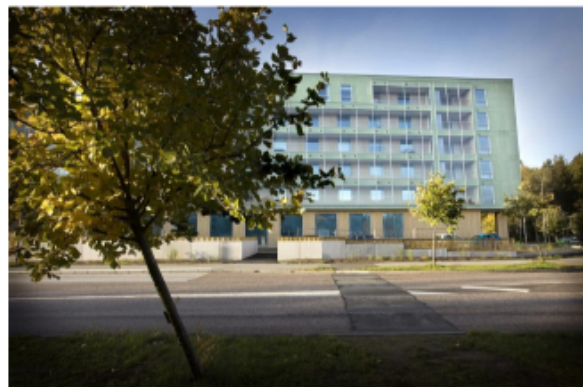

Välfärdsbrottslighet

- Vedertagen definition av begreppet saknas
 - Nära koppling till korruption
- SKR - Situationer när en extern aktör, företag eller privatperson otillbörligen utnyttjar kommunala/regionala medel för egen vinning.
- BRÅ - Brottslighet som riktas mot välfärdssystemets ekonomiska utbetalningssystem och centrala beslutsprocesser

Några exempel?

Fusk med skatt och fakturor – regionen kastar ut flera vårdcentraler

STÄNGER. Riddarens vårdcentral i Tyresö stänger. Liksom företagets vårdcentraler i Kista och Märsta. Foto: Pekka Paakkö

PUBLICERAD 2021-03-24 17:38

Riddarens vårdcentraler i Kista, Tyresö och Märsta får stänga. Detta sedan de skickat felaktiga fakturor till regionen, som nu kräver pengarna tillbaka. Ägaren till vårdcentralerna menar att han är diskriminerad.

Fyra anhöllna i Region Västerbottens muthärva om pensioner

UPPDATERAD 20 MARS 2024 PUBLICERAD 20 MARS 2024

Den tidigare högt uppsatta tjänstemannen i Region Västerbotten som misstänks för grovt mutbrott anhölls i veckan tillsammans med ytterligare tre män.

– Det rör sig om mutor i miljonbelopp, säger åklagare Arne Fors.

I november förra året polisanmälde Region Västerbotten oegentligheter i kapitalförvaltningen av pensionspengar. Regionen bedömde att de förlorat flera miljoner kronor.

I måndags anhölls den tidigare tjänstemannen som ansvarade för kapitalförvaltningen av pensionsfonder i sin frånvaro för grovt tagande av muta. Han greps sedan under tisdagsmorgonen. Samtidigt har en man, boende i Stockholmsområdet, anhållits misstänkt för grovt givande av muta och två män, även de boende i Stockholm, har anhållits för grov trolöshet mot huvudman.

Nyheter /
brott
IVO

Receptarie åtalas för 135 fall av receptbedrägeri

Den misstänkte skrev ut pappersrecept med påhittade uppgifter till patienter med högkostnadsskydd och tog sedan läkemedel ur arbetsgivarens varulager.

• 14 mars 2023

Åklagaren anser att handlingarna är brottsliga eftersom de gjorts möjliga genom systematiskt missbruk av hans behörighet som legitimerad anställd på apotek. Bild: Sveriges Domstolar

Erfarenheter från Region Stockholm

Linnea Graaf (fd. regionjurist och processledare fördjupade uppföljningar)

- Fem års arbete
- Ca 80 granskningar
- => årlig ekonomisk effekt på 75 miljoner
- Bedrägerier för 30 milj. polisanmälda
- 10 anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg

Slutsats: **Skriv bättre avtal!!!**

Forts. - Erfarenheter från RS

Dr Bluff förskrev läkemedel utan att upptäckas bl.a.:

- Botox ca 1 miljon, Tillväxthormoner + 4 miljoner och 113 373 dygnsopioider

Ingen hade ”upptäckt” det.

RS upptäckte det genom ett systematiskt och grundligt förarbete:

1. Analys
2. Rådgör med expertkompetens och samverka
3. Dokumentera
4. ”Räkna på saken”
5. Lägg ihop fler pusselbitar
6. Granska och dokumentera
7. (Eventuell) anmälan

Forts. - välfärdsbrottslighet

IVO har fått två uppdrag av regeringen – motverka välfärdsbrottslighet

1. Omsorg
2. Hälsa- och sjukvård och tandvård.

IVO ska utveckla sin förmåga att genom tillsyn identifiera och agera mot aktörer som är oseriösa eller kriminella samt identifiera behov av utökad myndighetssamverkan

Brott mot välfärden i Västerbotten

Grön omställning
Stadsomvandling
Västerbotten – Bästerbotten!

Organiserad brottslighet
Narkotikahandel
Människoexploatering
Bidragsbrott
Välfärdsmedel
finansierar organiserad
brottslighet och
terrorism

Byggentreprenader
Service och städ
Vård och omsorg

Riskområden - välfärdsbrottslighet

Avtal (LOU och LOV)

Bristande:

- upphandlingsunderlag
- avtal
- kontroller av anbudsgivare och huvudmän
- uppföljning av avtal och verksamhetsutövare, (problem riksavtal)

får vi vad vi betalar för? Stämmer fakturor för antal besök?

Rekrytering

- Identitetskontroller. Kolla id-handlingar, yrkeslegitimation.
- Fler och fler strategiska placeringar av "möjliggörare" inom välfärdssektorn. T.ex. läkare, tolkar, advokat/jurist

Otillåten påverkan

Myndighetspersoner med beslutsmandat

Läkare/tandläkare

Tolkar

Upphandlare

- Känner personer att de vet hur de ska hantera utsatthet av otillåten påverkan, har de tillräckliga kunskaper/verktyg

Vad har vi gjort och vad gör vi?

Nuläge

Jobbar reaktivt och symptomatiskt.
Hittar endast avvikelser i kvalitet.
Polisanmäler/tipsar lite.

Råd mot välfärdsbrott och korrupktion

- Beslutat av regiondirektören 21/12 2023
- Ska bestå av tjänstepersoner från relevanta verksamheter
- Driva regionens arbete med att systematisera arbetet mot välfärdsbrottslighet och korrupktion.

Målbild

Jobbar korrekt, förebyggande och systematiskt.
Upptäcker risker och stänger ute oegentliga aktörer i upphandlingsskedet.
Medveten personal som lyfter oro/problem och agerar därefter.
Ändamålsenliga kontroller.
Region Västerbotten sparar pengar

Myndighetsövergripande analys av korrptionsrisker - Analysresultat

En självskattning (RoK) genomförd av en myndighetsrepresentativ grupp inkl. samtliga nämndområden.

- Påverkan på upphandlingar och inköp, risk för muta och jäv - (Generellt och Inköp och logistik)
- Kontroll över forskningsanslag (KFC)
- Kopplingar mellan bisyssla/privata engagemang och avtalade entreprenörer. (Generellt och Fastighet)
- Påverkansaktiviteter under pågående avtalsperiod. (Generellt)
- Långa relationer med enskilda leverantörer –nepotism/vänskapskorruption (DOS-CIMT)

Forts. - Analysresultat

- Bidrag och stöd till olika projekt (utbetalningar/påtryckningar) (RUF)
- Nära samarbete av hälso- och sjukvårdspersonal med industrin, som expert - vänskapskorruption (HSF)
- Upphandling/inköp utanför avtal genom kontakter – (Generellt) (HSF)

Visselblåsarfunktion

- Viktig rapporteringskanal för att fånga upp korrruption och välfärdsbrottslighet
- Åtminstone två situationer har upptäckts eller aktualiserats genom visselblåsarfunktionen.
 - Finanschefen och medelsförvaltningen
 - Städbolag som misstänks för välfärdsbrottslighet

Tack!